

Garanciavállalási tevékenység minősítése a Hpt. szerinti csoportfinanszírozási tevékenység szempontjából

I. TÉNYÁLLÁS

Egy magyarországi székhelyű, pénzkölcsön nyújtásával foglalkozó, a tevékenységéhez szükséges engedéllyel rendelkező pénzügyi vállalkozás (**Pénzügyi Vállalkozás**) és egy harmadik országbeli gazdasági társaság (**Társaság**) ugyanazon magyarországi rezidens természetes személy irányítása alatt áll és működik. A Társaság garanciát kíván nyújtani a Pénzügyi Vállalkozás javára. A Pénzügyi Vállalkozás a Társaság fenti szolgáltatásáért díjat fizetne. A Pénzügyi Vállalkozás és a Társaság közötti fenti szerződés a Pénzügyi Vállalkozás kezdeményezésére és megkeresése alapján jönne létre. A Társaság a fenti speciális szolgáltatást kizárólag a Pénzügyi Vállalkozás részére nyújtaná.

A Társaság a saját joga szerint nem felügyelt intézmény, pénzügyi szolgáltatás nyújtására engedéllyel nem rendelkezik. A garancianyújtási szolgáltatás a gyakorlatban úgy valósulna meg, hogy a Társaság a Pénzügyi Vállalkozás jelzése nyomán megfizeti a Pénzügyi Vállalkozás által ez utóbbi ügyfeleivel kötött kölcsönszerződések felmondása vagy lejáratára esetén a Pénzügyi Vállalkozás ügyfelei által nem teljesített tartozás összegét. A Társaság által vállalt fizetési kötelezettség tehát a Pénzügyi Vállalkozás által nyújtott kölcsönszerződésekkel fakadó, a Pénzügyi Vállalkozást mint hitelezőt megillető kölcsönköveteléseket biztosítja. A kötelezettségvállalás jellemzője, hogy arról a Pénzügyi Vállalkozás adósai nem szereznek tudomást, közöttük és a Társaság között nincs jogviszony.

A Pénzügyi Vállalkozás által a Társaságnak fizetett díj összege a Pénzügyi Vállalkozás ügyfeleinek átlagos tőketartozásához igazodik. A Társaság teljesítése a Pénzügyi Vállalkozás által megjelölt, a Pénzügyi Vállalkozás nevére vezetett fizetési számlára történik, amely fizetési számla lehet magyarországi, EU tagállami vagy harmadik országbeli számlavezető intézmény által vezetett számla is.

A Pénzügyi Vállalkozás gazdasági célja az üggyellett a Pénzügyi Vállalkozás ügyfeleivel szembeni fizetési kockázatainak kezelése, biztonságos működésének elősegítése azáltal, hogy a Pénzügyi Vállalkozás adósokkal szembeni követeléseit az adósok nemteljesítése esetén is megtérülnek.

II. JOGKÉRDÉSEK

II.1. A kérelmező első jogkérdése arra irányul, hogy a Társaság által nyújtott garancia szolgáltatás a Hpt. hatálya alá tartozó tevékenységnek minősül-e, tehát hogy a szolgáltatásnyújtás Magyarország területén valósul-e meg.

II.2. A kérelmező második jogkérdése – feltételezve, hogy a Hpt. alkalmazandó az üggyellett –, hogy a Társaság tevékenysége beletartozik-e a csoportfinanszírozás körébe.

II.3. Végül harmadik jogkérdésként merül fel, hogy a garancianyújtási tevékenység a Hpt. szerint üzletszerű tevékenységnek minősíthető-e.

III. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

III.1. A Hpt. 1. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a Hpt. rendelkezései alkalmazandóak a Magyarország területén végzett, e törvényben meghatározott pénzügyi szolgáltatási, kiegészítő pénzügyi szolgáltatási és bankképviselési tevékenységre, önkéntes intézményvédelemre, valamint betétbiztosításra.

Az MNB következetesen képviselt, a Hpt. hivatkozott rendelkezésén alapuló álláspontra szerint amennyiben egy pénzügyi szolgáltatási tevékenység végzésének bármely (lényeges) eleme Magyarország területén valósul meg, úgy e tevékenységre a Hpt. vonatkozó rendelkezései az irányadóak. Mindezek alapján jelen állásfoglalás-kérés kapcsán releváns annak vizsgálata, hogy a garanciavállalás (illetve garanciaszerződés) egyes elemei mely országban valósulnak meg.

A garanciavállalás, mint a Hpt. 3. § (1) bekezdés g) pontjában szereplő pénzügyi szolgáltatás tartalmi elemeit a Hpt. nem határozza meg, ugyanakkor a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) támpontot ad a garanciaszerződés fogalmának meghatározásával.

„6:431. § [Garanciaszerződés]

(1) A garanciaszerződés, illetve a garanciavállaló nyilatkozat a garantőr olyan kötelezettségvállalása, amely alapján a nyilatkozatban meghatározott feltételek esetén köteles a jogosultnak fizetést teljesíteni.”

A kérelmező által a tényállásban leírtak szerint a magyarországi székhelyű Pénzügyi Vállalkozás keresi meg a harmadik országban székhellyel rendelkező Társaságot, s mindez arra utal, hogy a szerződéskötés, ezáltal a szolgáltatásnyújtás külföldön történik. Ezzel szemben azon tények, hogy a másik szerződő fél a magyarországi illetőségű Pénzügyi Vállalkozás, továbbá hogy a Társaság által vállalt fizetési kötelezettség a Pénzügyi Vállalkozás által nyújtott kölcsön tárgyában megkötött szerződésekből fakadó, a Pénzügyi Vállalkozást mint hitelezőt megillető kölcsönköveteléseket biztosítja, mely kölcsönjogviszonyok feltehetően szintén a magyar jog alá tartoznak, arra utalnak, hogy a Társaság a szolgáltatását (legalább részben) Magyarország területén nyújtja.

A garanciaszerződés lényegi eleme a garantőr által fizetés teljesítése a jogosultnak. A pénztartozás teljesítésének helye vonatkozásában a Ptk. 6:44. § (1) bekezdése tartalmaz rendelkezést.

„6:44. § [Pénztartozás teljesítésének helye]

(1) A pénztartozás teljesítésének helye készpénzfizetés esetén a jogosultnak a kötelelem keletkezésének időpontja szerinti telephelye, ennek hiányában székhelye, természetes személy esetén a jogosult lakóhelye, ennek hiányában szokásos tartózkodási helye. **Ha a pénztartozást a kötelezett nem készpénzfizetéssel teljesíti, a pénztartozás teljesítésének helye a jogosultnak a kötelelem keletkezésének időpontja szerinti fizetési számláját vezető bank telephelye, ennek hiányában székhelye. (...)**”

Az állásfoglalás-kérésben leírtak szerint a garantőr Társaság a Pénzügyi Vállalkozás részére a fizetést magyarországi székhelyű számlavezető banknál vezetett fizetési számlára (is) teljesíti. Mindez szintén azt támasztja alá, hogy – a szerződés egy lényeges elemének magyarországi megvalósulása révén – maga a szolgáltatásnyújtás is Magyarország területén megy végbe, ezáltal pedig kiterjed rá a Hpt. hatálya.

Az MNB mindenképp hangsúlyozandónak tartja ugyanakkor, hogy a jelen tényállás mellett alapvető kérdés, azaz a Ptk. hatályának – különösen területi hatályának, vagyis a földrajzilag körülhatárolt területen való alkalmazhatóságának – megítélése nem tartozik feladatkörébe, arra a polgári ügyekben eljáró bíróság rendelkezik feladat-, illetve hatáskörrel. A fentiekből következően az MNB álláspontja az, hogy az állásfoglalás-kérésben felvázolt tényállás – az MNB rendelkezésére bocsátott információk alapján – valószínűsíthetően a Hpt. hatálya alá tartozik, ebben az esetben pedig vizsgálendő, hogy a Társaság által nyújtott szolgáltatás ténylegesen a pénzügyi szolgáltatási körbe tartozik-e, vagy pedig vonatkozik rá a csoportfinanszírozás kivételes szabálya.

III.2. A Hpt. 6. § (1) bekezdésének 11. pontja szerint csoportfinanszírozásnak minősül az „anyavállalatnak leányvállalatokkal vagy ez utóbbiak egymás közötti, likviditási vagy allokációs célú közösen végrehajtott pénzügyi művelete”.

Az állásfoglalás-kérésben felvázolt tényállás kevés információt tartalmaz a likviditási cél fennállásának alátámasztására. Az MNB elvi álláspontja szerint az anyavállalat és a leányvállalatok közötti ügyletkötések elsősorban abban az esetben tekinthetők a likviditás biztosítása érdekében végrehajtott pénzügyi műveleteknek, ha azokon keresztül a mindennapos folyamatos üzletmenet fenntartását, a mindenkori fizetőképességet és likviditásbeli ellátottságot biztosítja egyik csoporttag a másiknak. Jelen esetben a garancia jellege – az adóssok nemteljesítése esetén történő garantőri fizetés – a Pénzügyi Vállalkozásnál a likviditási cél megvalósulását valószínűsíti. A likviditási célhoz hasonlóan a jogszabály az allokációs cél további kifejtését sem tartalmazza, emiatt e közgazdasági terminológia nyelvtani értelmezéséből kell kiindulni, így az valamely (jelen esetben csoporton belüli) piaci szereplők között egy bizonyos forrás szétosztását jelenti. Az állásfoglalás-kérésben leírtak alapján – figyelembe véve e terminológia széleskörű alkalmazhatóságát – az allokációs cél is megvalósulhat.

Ami a csoportfinanszírozás „pénzügyi művelet” definíciós elemének tartalmát illeti, az MNB korábbi állásfoglalásában¹ kimondta, hogy az lehet klasszikus hitelezés és egyéb más módon történő finanszírozás is. Ebből következően a garancia, mint – polgári jogi értelemben – egyfajta „hitelművelet” beletartozik e körbe.

A fentiekre tekintettel jelen esetben a csoportfinanszírozás megvalósulása szempontjából azt kell vizsgálni, hogy a csoportfinanszírozási tevékenység személyi hatálya egyáltalán kiterjed(het)-e természetes személy tulajdonosra. A csoportfinanszírozás definíciójának alanyi oldalán ugyanis anyavállalat és leányvállalat, illetve az utóbbiak egymás közötti viszonya szerepel. A Hpt. 6. § (1) bekezdésének 3. pontja értelmében anyavállalat minden olyan vállalkozás, amely egy másik vállalkozás működésére ellenőrző befolyást gyakorol. A Hpt. 6. § (1) bekezdés 78. pontja pedig leányvállalatnak minősít minden olyan vállalkozást, amelynek működésére egy másik vállalkozás ellenőrző befolyást gyakorol azzal, hogy a leányvállalat valamennyi leányvállalatát az anyavállalat leányvállalatának kell tekinteni.

A Hpt. 6. § (1) bekezdés 18. pontja határozza meg az ellenőrző befolyás fogalmát², mely definíció visszautal a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényre (Szt.), ebből következően a két fogalom meghatározásánál – a Hpt. utaló szabálya alapján – az Szt.-ből kell kiindulni, majd a Hpt. ellenőrző befolyás fogalmának további elemeit kell vizsgálni. Az Szt. 3. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezése szerint anyavállalat az a vállalkozó, amely egy másik vállalkozónál közvetlenül vagy leányvállalatán keresztül közvetetten meghatározó befolyást képes gyakorolni, mert a taxatív meghatározott feltételek (Szt. 3. § (2) bekezdés 1. pont a)-d) alpontok)³ közül legalább egynek megfelel.

Az MNB egy korábbi állásfoglalásában és a honlapján közzétett szakmai cikkben azt az álláspontot képviselte, hogy a csoportfinanszírozás személyi köre (és a csoport fogalma) természetes személy és vállalkozás viszonylatában is értelmezhető, mert ebben az esetben nem előbbi jogalanyiségének típusán, hanem az ellenőrző befolyás meglétén van a hangsúly. „A Hpt. anyavállalat, leányvállalat, ellenőrző befolyás fogalmait, valamint a számviteli törvény meghatározó befolyás fogalmait összevetve megállapítható, hogy amennyiben a magánszemély és a társaság között olyan kapcsolat áll fenn, amely alapján a magánszemély meghatározó befolyása egyértelműen kitűnik, abban az esetben fennáll az ellenőrző befolyás. Így ebben az esetben beszélhetünk csoportról és a természetes személyt is csoporttagnak tekinthetjük.”⁴ Mivel a Pénzügyi Vállalkozás és a Társaság ugyanazon személy irányítása alá tartoznak (jelen esetben a magánszemély feltehetően mindkét jogi entitásnak 50%-ot meghaladó tulajdonosa), ebből következően a Pénzügyi Vállalkozás és a Társaság egymással leányvállalat-leányvállalat viszonyban állnak, amely reláció alapján az egymással lebonyolított pénzügyi műveletük – az egyéb jogszabályi feltételek fennállása esetén – csoportfinanszírozásnak minősül.

Összefoglalásként megállapítható, hogy a pénzügyi intézménynek nem minősülő külföldi illetőségű Társaság garancianyújtási tevékenysége, amely csak a magyar székhelyű Pénzügyi Vállalkozás részére történik, valószínűsíthetően csoportfinanszírozás keretében valósul meg, ezáltal pedig – a Hpt. 5. § (2) bekezdéséből következően – a fenti tevékenységet a Társaság az MNB engedélye nélkül is végezheti.

¹ [175016publikando.pdf \(mnb.hu\)](https://www.mnb.hu/letoltes/dr-kovacs-aniko-korlatok-es-lehetosegek-a-penzugyi-csoportfinanszirozasn.pdf)

² 18. ellenőrző befolyás: a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Szt.) szerinti anyavállalat fogalmánál használt meghatározó befolyás vagy egy személy és egy vállalkozás között fennálló olyan kapcsolat, amelynek alapján a) a befolyással rendelkező személy dönthet a vállalkozás nyereségének felosztásáról, nyereségének vagy veszteségének más vállalkozáshoz való átcsoportosításáról, stratégiájáról, üzletpolitikájáról vagy értékesítési politikájáról, b) lehetővé válik - függetlenül attól, hogy a megállapodást alapszabályban (alapító okiratban) vagy más írásos szerződésben rögzítették - a vállalkozás irányításának más vállalkozás irányításával való összehangolása valamely közös cél érdekében, c) a közös irányítás a vállalkozások ügyvezetésének, felügyelő bizottságának részben (de a döntésekhez szükséges többséget kitevő) vagy teljesen azonos összetételén keresztül valósul meg vagy d) a befolyással rendelkező személy tőkekapcsolat nélkül gyakorol jelentős befolyást egy másik vállalkozás működésére

³ (2) E törvény alkalmazásában

1. *anyavállalat*: az a vállalkozó, amely egy másik vállalkozónál (a továbbiakban: leányvállalat) közvetlenül vagy leányvállalatán keresztül közvetetten meghatározó befolyást képes gyakorolni, mert az alábbi feltételek közül legalább egyvel rendelkezik:

a) a tulajdonosok (a részvényesek) szavazatának többségével (50 százalékot meghaladóval) tulajdoni hányada alapján egyedül rendelkezik, vagy

b) más tulajdonosokkal (részvényesekkel) kötött megállapodás alapján a szavazatok többségét egyedül birtokolja, vagy

c) a társaság tulajdonosaként (részvényeseként) jogosult arra, hogy a vezető tisztségviselőket vagy a felügyelő bizottság tagjai többségét megválassza vagy visszahívja, vagy

d) a tulajdonosokkal (a részvényesekkel) kötött szerződés (vagy a létesítő okirat rendelkezése) alapján - függetlenül a tulajdoni hányadtól, a szavazati aránytól, a megválasztási és visszahívási jogtól - döntő irányítást, ellenőrzést gyakorol;

⁴ <https://www.mnb.hu/letoltes/dr-kovacs-aniko-korlatok-es-lehetosegek-a-penzugyi-csoportfinanszirozasn.pdf>

III.3. A harmadik – a tevékenység üzletszerűségére irányuló – kérdés megválaszolása pedig a második kérdésre adott válasz tükrében okafoyottá vált.

2024. március